

LÄMNINGAR I ÅKERMARK FRÅN FÖRHISTORISK OCH
HISTORISK TID INTILL GRAVFÄLT VID

DANMARKS BY

Arkeologisk förundersökning, RAÄ 51:1, Danmarks socken,
Uppsala kommun, Upplands län

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2015:2867

PETER SILLÉN

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Ett odlingsröse i undersökningsområdet med Danmarks kyrka i fonden. Foto från N.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2015

LÄMNINGAR I ÅKERMARK FRÅN FÖRHISTORISK OCH HISTORISK TID INTILL GRAVFÄLT VID

DANMARKS BY

Arkeologisk förundersökning, RAÄ 51:1, Danmarks socken,
Uppsala kommun, Upplands län

PETER SILLÉN

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2015:2867

SAMMANFATTNING

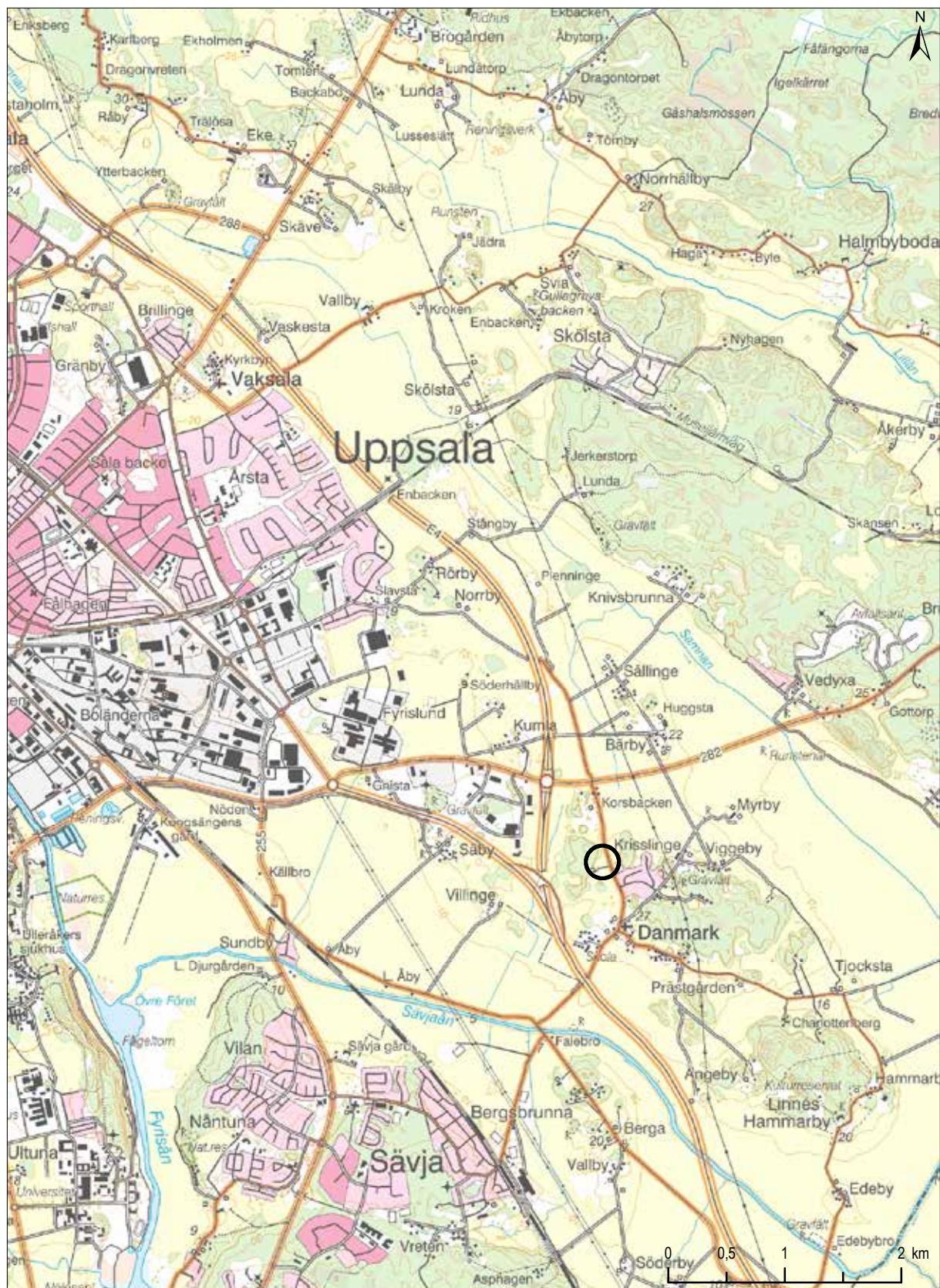
Under tre dagar veckan före jul 2014 utförde Arkeologikonsult en förundersökning inom fastigheten Danmark 1:3, Danmarks socken sydost om Uppsala. Undersökningsområdet, som helt och hållet låg i åkermark, gränsar i väster till ett gravfält med ett hundratal kända gravar (Danmark 51:1). Vid förundersökningen påträffades 18 anläggningar av olika karaktär och storlek. Närmast gravfältet bestod anläggningarna av ett tiotal nedgrävningar som sannolikt utgjordes av gropar och enstaka större stolphål.

Bland dessa undersöktes ett stort stenskott stolphål med fynd av förhistorisk keramik samt en härdgrop. Ett litet stycke söderut påträffades ett stolphål med fynd av en malstenslöpare och en stor härd. I den södra änden av undersökningsområdet kom det fram fem stolphål. Två av stolphålen konstaterades vara från historisk tid. Inga huslämningar eller gravar påträffades vid sökschaktningen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
INLEDNING	7
SYFTE	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	7
Tidigare undersökningar	7
METOD OCH GENOMFÖRANDE	9
RESULTAT	10
Fynd och datering	13
AVSLUTANDE DISKUSSION	14
REFERENSER	15
Litteratur	15
Arkiv och register	15
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	16
BILAGOR	17
Bilaga 1. Anläggningsbeskrivning	17
Bilaga 2. Schaktbeskrivning	18
Bilaga 3. Fyndförteckning	18
Bilaga 4. Metalldetektering	19

Figur 1. Terrängkartan med undersökningsområdet. Skala 1:50 000.

INLEDNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Uppsala län (Lst dnr 431-6239-14) genomfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Danmark 1:3, Danmarks socken, Uppsala kommun, Uppland (figur 1). Anledningen är att Uppsala kom-

mun planerar att bygga en förskola med tillhörande lekområde inom fastigheten. Undersökningsområdet, som ligger cirka 500 meter NNV om Danmarks kyrka, ansluter i väster till ett känt gravfält, Danmark 51:1.

SYFTE

Syftet med förundersökningen var att med sökschaktning klargöra fornlämningens utbredning, omfattning, karaktär samt deras preliminära date-

ring och kunskapspotential och att se om det finns andra fornlämningar inom berörd exploateringsyta.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

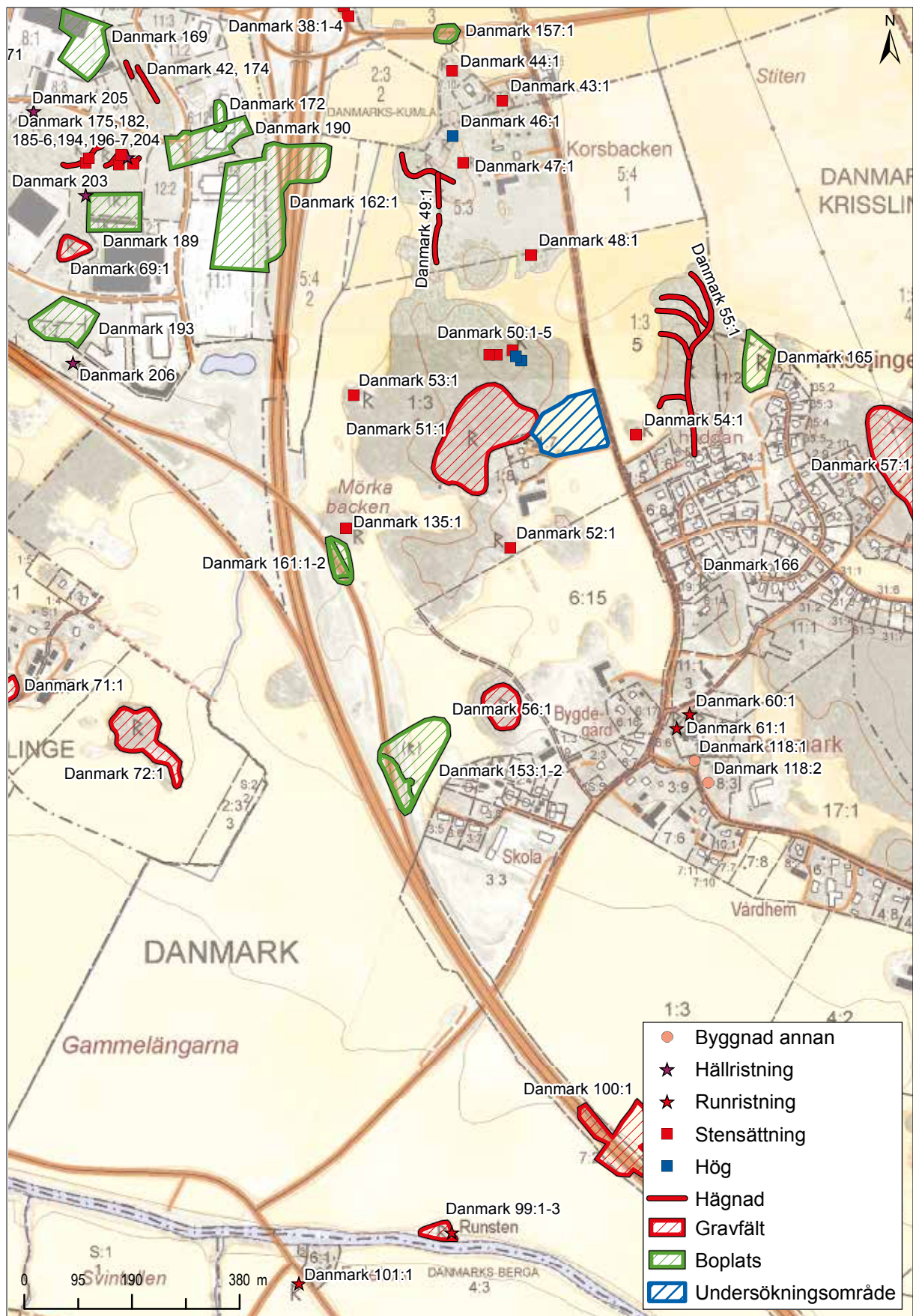
Undersökningsområdet ligger i dag i åkermark som i väster angränsar till ett skogsklätt impediment. I öster passerar vägen in till Danmarks kyrkby norrifrån. De närmaste omgivningarna i Danmarks socken ligger i fullåkerbygd med enstaka impediment här och var. Omkring en kilometer söderut rinner Sävjaån i västlig riktning och ansluter sedan till Fyrisån.

Förundersökningsområdet ligger på nivåer mellan 20 och 23 meter över havet och är beläget i en mycket fornlämningstät bygd och ligger centralt i socknen cirka 500 meter NNV om Danmarks kyrka (figur 2). Danmark omnämns första gången 1291 (SOFI). Det till undersökningsområdet i väster angränsande gravfältet Danmark 51:1 är enligt Fornminnesregistret (FMIS) cirka 180 x 160 meter stort med ett 95 kända stensättningar och fem högar. Gravarnas storlek anges variera mellan 4 och 11 meter. Omkring 1,5 km söderut rinner Sävjaån som ingick i Långhundraleden. I undersökningsområdets närhet kan nämnas ett par ensamliggande stensättningar. Den ena, Danmark 52:1 ett litet stycke söderut och Danmark 54:1 som är lokaliserad ett femtiotal meter österut på ett litet impediment i åkermaken. Ännu något längre österut finns ett hägnadssystem Danmark 55:1 och en registrerad boplat Danmark 165 samt bortom den ett stort gravfält i Danmark 57:1. Norr om och på samma impediment som Danmark 51:1 återfinns två högar och tre stensättningar Danmark 50:1-5.

Tidigare undersökningar

Med en radie på cirka 1 200 meter runt UO finns ett stort antal registrerade gravfält och boplatser varav ett flertal har undersökts genom åren. Bland de undersökta gravfälten är Danmark 62:1 och 127:1 som var belägna i väster och nordväst. Det stora flertalet av de undersökta gravarna härrör från romersk järnålder till vendeltid. Yngre järnåldersgravar (Danmark 62:1) har också undersökts utan närmare datering i Gnista. Även ett flertal skelettbegravningar från sen vikingatid och tidig medeltid har undersökts i Danmark 127:1 (Hennius m.fl. 2012). Invid Sävjaån någon kilometer söderut har gravfältet Danmark 100:1 undersökts vid ett flertal tillfällen främst under 1970-talet i samband med motorvägsbygget samt seminariegrävningar av Uppsala universitet. På gravfältet har närmare 100 gravar undersökts från romersk järnålder till tidig vendeltid, men med en tyngdpunkt till folkvandringstid (Sjöberg 1975; Wexell 1993).

Bland de undersökta boplatserna ingår Danmark 153:1 och 161:1 (Göthberg m.fl. 2002), 156:1 (Häringe Frisberg m.fl. 1998; Sillén 2011), 162:1, 168, 193 (Hennius 2012) och 169 (Göthberg 2007). Likt gravfälten är de undersökta boplatserna huvudsakligen daterade till mellan romersk järnålder och vendeltid. Ett par huslämningar inom Danmark 162:1 hade äldre dateringar som går ner i yngre bronsålder. Alla boplatserna låg nordväst om UO räknat utom Danmark 153:1 och 161:1 som låg i sydväst och Danmark 156:1 i nordost.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

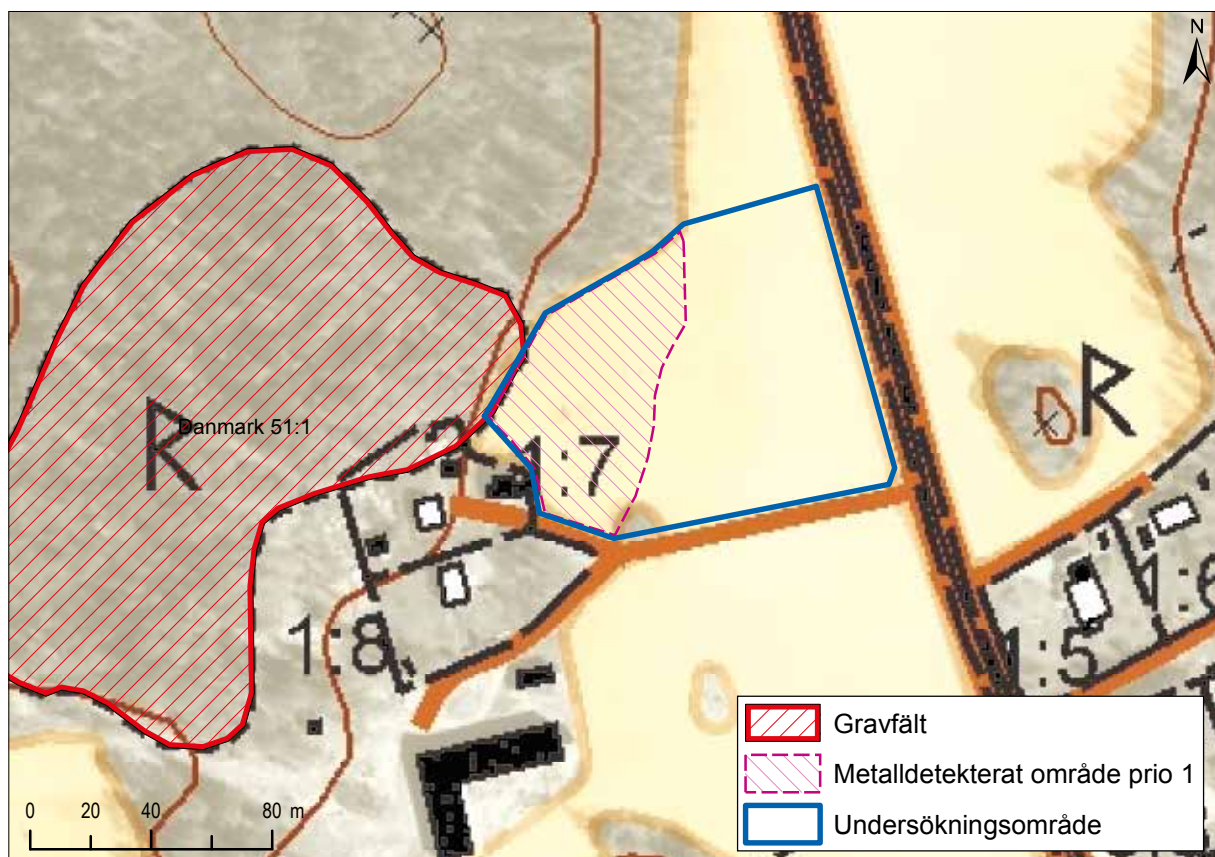
Inledningsvis metalledetekterades stora delar av området. Metalledetekteringen utfördes av Frédéric Elfver Kulturarvskonsult. Endast recenta järnföremål påträffades vid detekteringen (figur 3 och bilaga 4).

Sammanlagt grävdes 22 schakt, spridda över hela ytan. Tätast var det mellan schakten i den västra delen närmast gravfältet och glesast i den östra något lägre liggande delen. Ploglagret grävdes skiktvis ner till anläggningsnivå respektive orörd mark. Schakten grävdes ställvis med dubbel skopbredd för att minimera risken att schakten skulle hamna mellan stolphål till bockpar i stolphus. Storleken på och utvidgningen av schakten styrdes av var möjligheterna bedöms störst för att avgöra om det finns bösätningsspår (byggnader) och för att bedöma vilka aktiviteter man ägnat sig åt.

Ett urval av olika anläggningar undersöktes för att bedöma dess karaktär och eventuella ålder. Dessa undersöktes till 50 %. Jordprover togs ur de under-

sökta anläggningarna med syfte att eventuellt kunna funktionsbestämma anläggningarna vid en makrofossilanalys. Tanken med makrofossilanalysen var också att välja ut träkol till en kommande vedartsanalys. Dessa kan eventuellt bidra till en funktionsbestämning av anläggningarna. Ett par kolprover med låg egenålder var också tänkta att skickas in för ^{14}C -dateringar. Då flera daterande fynd hittades i några av anläggningarna gjordes bedömningen att inga ^{14}C -dateringar behövdes.

Samtliga anläggningar mättes in, beskrevs samt fotades i plan och de anläggningar som undersöktes fotades även i sektion. Efter avslutad undersökning fylldes samtliga schakt igen. Inmätningar och övrigt dokumentationsmaterial finns samlat i Arkeologikonsults GIS-baserade dokumentationssystem Site Works.

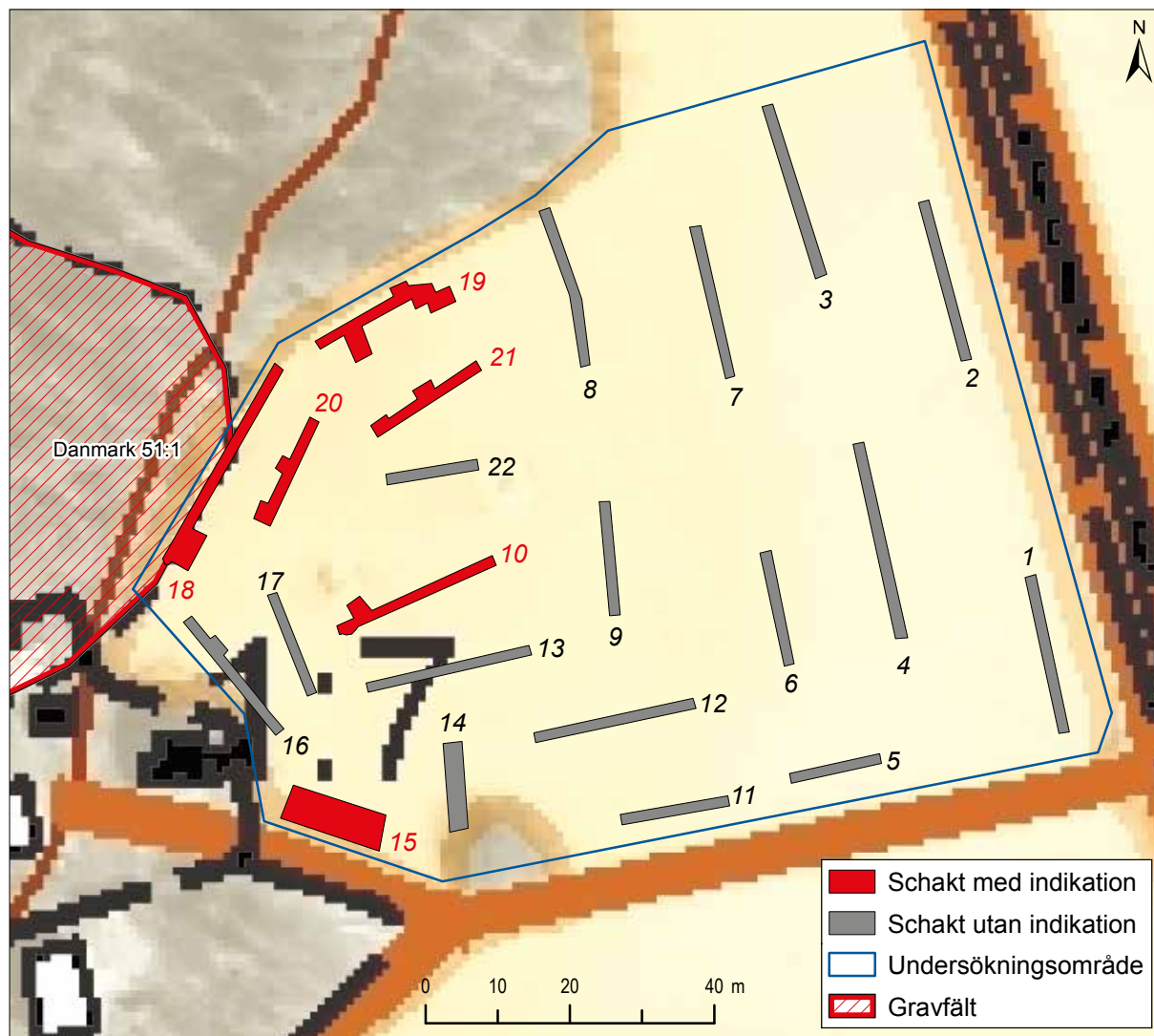

Figur 3. Metalledetekteringsområdet markerat. Skala 1:2 500.

RESULTAT

Förundersökningens totala yta uppgick till cirka 10 000 m², varav 744 m² (cirka 7 %) grävdes i schakt med olika storlek. I de östra och mellersta två tredjedelarna var sökschakten helt utan indikation. Här undersöktes omkring 330 m² motsvarande 5 %.

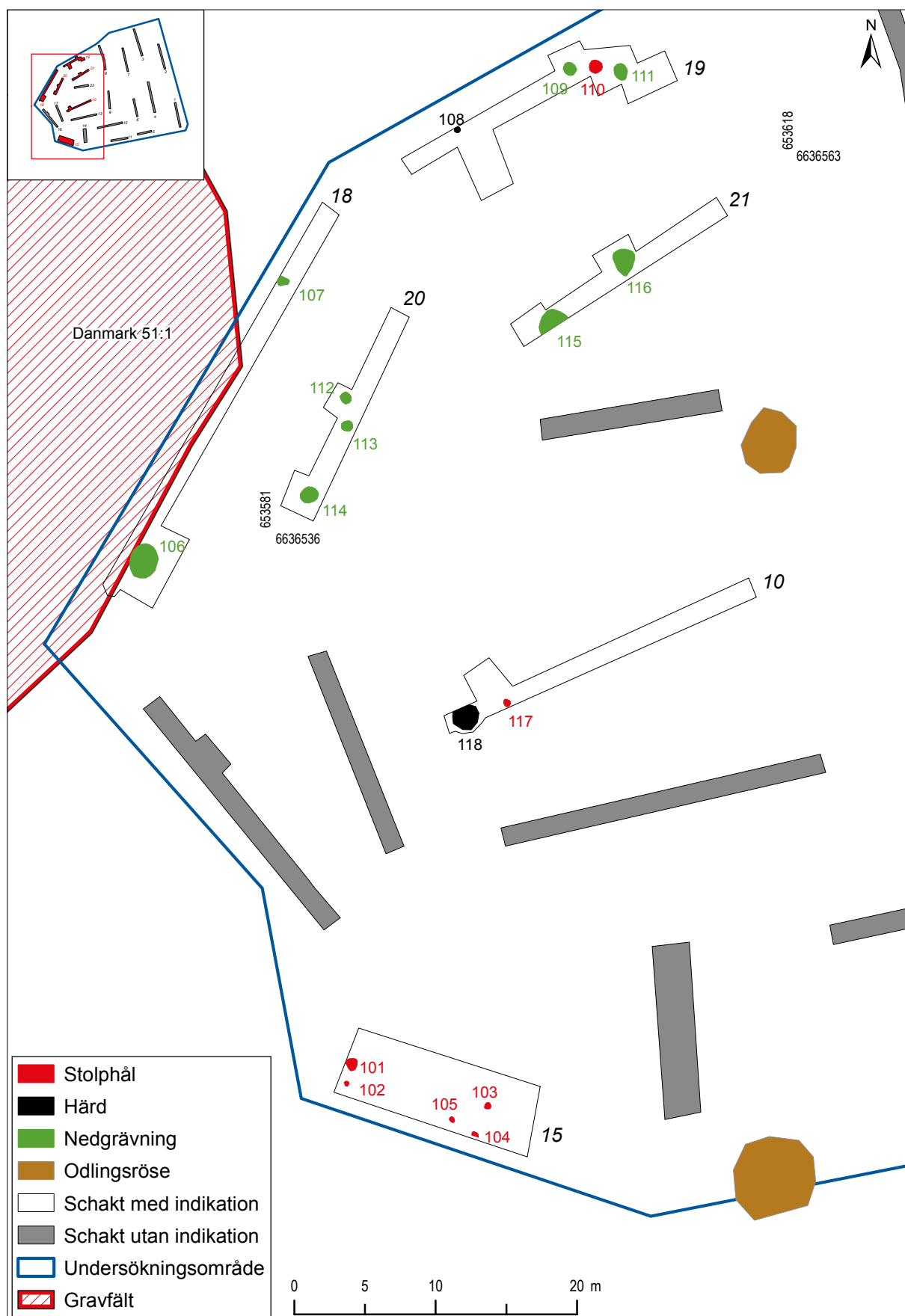
Den östra delen ligger mellan två och tre meter lägre än den västra delen och var blötare än den västra delen vilket kan förklara att inga fornlämningar påträffades i öster. I den västra tredjedelen undersöktes omkring 400 m² motsvarande 11 % (figur 4).

Figur 4. Undersökningsområdet med samtliga schakt markerade på Fastighetskartan. Skala 1:1 000.

I de västra delen påträffades 18 anläggningar, men inga kulturlager (figur 5). Närmast gravfältet kom det fram elva anläggningar (106–116) som till största delen utgjordes av nedgrävningar som i de flesta fall sannolikt är gropar. Ett cirka 0,9 meter stort och kraftigt stenskott stolphål (110) undersöktes bland dessa nedgrävningar (figur 6). Ytterligare någon eller några av nedgrävningarna med samma storlek i plan som stolphål 110 kan eventuellt också vara stolphål. Cirka en meter från stolphål 110 finns nedgrävning

109, som med två stora stenar som sticker upp i ytan mycket väl kan vara stenskonung till ett stolphål (figur 7). Här undersöktes även en liten härdgrop (108). Något längre söderut påträffades en cirka 2 meter stor härd (118) och strax intill den undersöktes ett stolphål (117) (figur 8). Invid den sydvästra områdesgränsen framkom fem stolphål (101–105) (figur 9–10). I undersökningsområdet finns även två odlingsrösen från historisk tid.

Figur 5. Anläggningar i den västra delen av undersökningsområdet. Skala 1:400.

Figur 6. Stolphål 110 som var kraftigt stenskott innehöll fynd av äldre svartgods. Schakt 19. Foto från V.

Figur 7. Nedgrävning 109 som möjligtvis är ett stenskott stolphål likt stolphål 110. Schakt 19. Foto från SV.

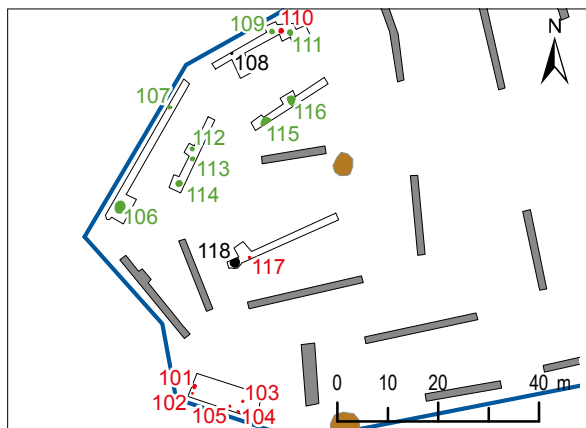
Figur 8. Stolphål 117 med fyndet av en malstenslöpare som kom i fyllningen. Schakt 10. Foto från VSV.

Figur 9. Anläggning 101 var ett kraftigt stenskott stolphål som innehöll ett fragment av yngre rödgods. Schakt 15. Foto från V.

Figur 10. Stolphål 103 i sektion. Schakt 15. Foto från Ö.

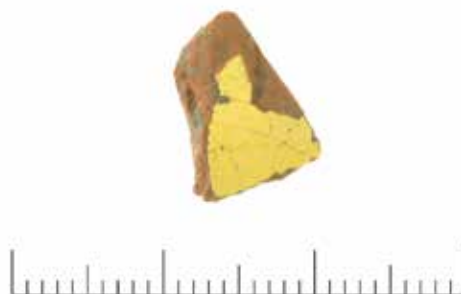
Fynd och datering

Flera daterande fynd påträffades i några av de anläggningar som undersöktes (bilaga 3). Tack vare det gjorde vi bedömningen att inga ^{14}C -dateringar behövdes för att datera fornlämningen. De anläggningar som innehöll daterande föremål var stolphål 110 som innehöll tre fragment äldre svartgods (figur 11). I stolphål 117 påträffades en malstenslöpare (figur 12). Båda dessa stolphål kan med dessa fynd dateras till att vara förhistoriska. Keramiken är av

järnålderskaraktär, medan löparen mer allmänt bara kan dateras som förhistorisk. Fornlämningsbilden runt omkring talar för att malstenslöparen också är från järnåldern. Två anläggningar i den sydvästra delen var av yngre datum. I stolphål 101 påträffades en bit yngre rödgods (figur 13) och i ytan på ett sannolikt stolphål (104) i samma område fanns en del tegelkross.

Figur 11. Tre fragment av äldre svartgods som kom i fyllningen till stolphål 110. Schakt 19. Skala 2:1.

Figur 13. Ett fragment av yngre rödgods med gul glasyr från stolphål 101. Schakt 15. Skala 2:1.

Figur 12. En malstenslöpare som påträffades i fyllningen till stolphål 117. Schakt 10. Skala 1:1.

AVSLUTANDE DISKUSSION

Det finns inget som tyder på att några av stolphålen skulle ingå i något hus. Med tanke på fynden av yngre rödgods och tegel i ett par av stolphålen i den sydvästra delen är det troligt att samtliga stolphål i den delen tillkommit sent i tid. Möjligen skulle det kunna vara ett stolphus från tidigmodern tid som fortsätter utanför området.

Inga överplöjda gravar tillhörande gravfältet påträffades i samband med förundersökningen och i dagsläget går det inte med säkerhet att säga vad anläggningarna närmast gravfältet kan ha använts till, men det är inte omöjligt att i alla fall några utgjort en del av själva fornlämningen. En möjlighet är att det i både stolphål 110 och 117 kan ha stått en stolpe som på något sätt kan ha fungerat som en markör till gravfältet.

Fyndet av keramik i stolphål 110 och en malstenslöpare i stolphål 117 skulle kunna visa på fruktbarhetsoffer i hus. En annan möjlig tolkning är att det handlar om återfödelse som kan knytas till gravfältet

och att man då har offrat i stolphålen där stolpar kan ha stått som en del av gravfältet.

Stolphål på gravfält förekommer lite då och då, bland annat till kulthus eller begravnings-/döds-hus på gravar från både bronsålder (Karlenby 2011 med där anförd litteratur) och järnålder (Andersson 2005; Hed Jakobsson & Lindblom 2012). Ett annat exempel med stolphål på gravfält påträffades vid undersökningar av Tomtebodagravfältet (Solna 39:1) i Solna kommun i början av 2000-talet. En rad med tio stora, stenskodda stolphål som sannolikt utgjort en hägnad stäckte sig tvärs igenom gravfältet (Hamilton 2003:9, 23).

Härdar är mycket vanligt förekommande på och intill gravfält och förekommer ofta i ett stort antal och kan kopplas till aktiviteter på gravfält som begravingar eller andra begravningsritualer. Härd 108 och 118 kan alltså mycket väl höra till gravfältet 51:1.

REFERENSER

Litteratur

- ANDERSSON, G. 2005. *Gravspråk som religiös strategi. Valsta och Skälby i Attundaland under vikingatid och tidig medeltid*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 61. Västerås.
- GÖTHBERG, H. 2007. *Kumla - bosättning och djurhållning under äldre järnålder. Fornlämning nr 169, Danmarks socken, Uppland*. Arkeologisk undersökning. Upplandsmuseet, rapport 2007:15.
- GÖTHBERG, H. QVISTRÖM, L., ÅBERG, K. 2002. *Arkeologi i Tiundaland. Undersökningar för E4 – Äldre järnålder vid Danmarks by, RAÄ 161, 153, Danmarks socken, Uppland*. Arkeologisk undersökning. Upplandsmuseet, rapport 2002:07.
- HAMILTON, J. 2003. *Tömtebodagravfältet. Uppland, Solna socken, Polisen 2, RAÄ 39*. Arkeologisk förundersökning och undersökning. Riksantikvarieämbetet UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2003:8.
- HED JAKOBSSON, A. & LINDBLOM, C. 2012. *Tre gravfält i Valsta. Med gravar från yngsta bronsålder/äldsta järnålder, vikingatid och tidig medeltid. RAÄ 34, 57, 111 och 283, Vallstanäs, Norrsunda socken, Sigtuna kommun, Stockholms län, Uppland*. Arkeologisk undersökning. Rapporter från Arkeologikonsult 2012:2371/2388.
- HENNIUS, A., LUCAS, M. & GÖTHBERG, H. 2012A. *Gnista. Danmarks Kumla 1:4 m.fl. RAÄ 62:1 & 63:1, Danmarks socken, Uppland*. Arkeologisk utredning och förundersökning 2011. Upplandsmuseet, rapport 2012:04.
- HENNIUS, A. (RED) 2012B. *Äldre järnålder i Danmarks socken - sex boplatser vid Säby. Danmark 162, 168, 170, 180, 190 & 193. Danmarks socken, Uppsala kommun, Uppland*. Särskild arkeologisk undersökning. Upplandsmuseet, rapport 2012:15.
- HÄRINGE FRISBERG, K., FRÖLUND, P. & GÖTHBERG, H. 1998. *Boplatser i Danmarks socken – undersökningar vid Myrby och Bärby. RAÄ 156 och 157, Danmarks socken, Uppland*. Arkeologisk undersökning. Riksantikvarieämbetet UV Uppsala, rapport 1997:42.
- KARLENBY, L. 2011. *Stenbärarna. Kult och rituell praktik i skandinavisk bronsålder*. Occasional Papers in Archaeology 55. 308 pp. Uppsala.
- SILLÉN, P. 2011. *Boplatslämningar vid Bärby och Myrby. Fornlämning 156 och 157, Danmarks Myrby 1:3 och Danmarks Bärby 7:5, Danmarks socken, Uppland*. Arkeologisk förundersökning. Rapporter från Arkeologikonsult 2011:2484.
- SJÖBERG, A. 1975. *Två gravfält i Danmarks socken. Uppland : årsbok för medlemmarna i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund 1975*. Uppsala.
- WEXELL, A., 1993. *Danmarksby – en by redan under folkvandringstid? Långhundraleden – en seglats i tid och rum. 50 bidrag om den gamla vattenleden från Trälhavet till Uppsala genom årtusendena, sammanställda av redaktionsgruppen inom Arbetsgruppen Långhundraleden*. Uppsala.

Arkiv och register

- Fornminnesregistret (FMIS)
Ortnamnsregistret (SOFI)
Historiska museets föremålsdatabas (Sök i samlingarna)

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnr:	2867
Länsstyrelsens dnr:	431-6239-14
Beställare:	Uppsala kommun
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Utförandetid, fältarbete:	17– 19 december 2014
Län:	Uppsala län
Landskap:	Uppland
Kommun:	Uppsala kommun
Socken:	Danmarks socken
Fastighet:	Danmark 1:3
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 00
Projektledare:	Peter Sillén
Fältarkeologer:	Marta Lindeberg och Peter Sillén
Rapportansvarig:	Peter Sillén
Planer:	Mikael Bertheau
Layout:	Mikael Bertheau
Kvalitetssäkring:	Mikael Bertheau
Fynd:	Fynden förvaras hos Arkeologi-konsult i väntan på fyndfördelning

BILAGA 1. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING

Objekt	Anläggningsnr	Subklass	Schakt	Längd	Bredd	Diameter	Djup, max	Form i plan	Botten	Beskrivning
stolphål	101	stenscott	15	0,85	0,75		0,20	Rundad	Plan	Stenskott stolphål. En skärva yngre rödgods med gul glasyr påträffades i fyllningen.
stolphål	102	stenscott	15	0,35	0,28		0,17	Oval	Rund	Fyra stenar mellan 0,07 och 0,18 m stora i nedgrävningen.
stolphål	103	stenscott	15			0,42	0,18	Rund	Rund	Innehöll fem stenar i den undersökta halvan. Stenarna var mellan 0,06 och 0,15 m stora.
stolphål	104		15	0,55						Tegelkross i ytan.
stolphål	105		15			0,40		Rund		Kolförekonster i ytan.
nedgrävning	106		18	2,50	2,00			Oval		Fyllning av ljus lera och med enstaka tegelkross i ytan. Kantställd sten i den NÖ kanten. Otydlig gräns i SV.
nedgrävning	107		18	0,93	0,73			Oregelbunden		Ljus och flammig fyllning i ytan. En tung jämbit stack upp i ytan som kan ha varit en del av en plogbill. Troligen recent.
hård	108	hårdgrop	19			0,40	0,05	Rund	Plan	Rikligt med skörbränd sten och kol.
nedgrävning	109		19	0,97	0,87			Rund		Möjligt stenskott stolphål. Fyllning av grå lera med stänk av kol och bränd lera. Två stenar i gropan (0,55x0,2 m resp. 0,2x0,2 m).
stolphål	110	stenscott	19			0,90	0,30	Rund	Plan	Stenskott stolphål fyllt med gråbrun lera och enstaka träkol och bränd lera. Fynd av två bitar äldre svartgods i fyllningen.
nedgrävning	111		19	1,22	0,95			Oval		Grop eller stort stolphål. Enstaka bitar kol och bränd lera i ytan.
nedgrävning	112		20	0,78	0,68			Rund		Grop eller stort stolphål. Enstaka kol och bränd lera i ytan.
nedgrävning	113		20	0,83	0,77			Rund		Grop eller stort stolphål. Enstaka kol och bränd lera i ytan.
nedgrävning	114		20	1,30	1,10			Rund		Grop eller stort stolphål. Enstaka kol och bränd lera i ytan. En stor sten i ytan (0,38x0,33 m stor).
nedgrävning	115		21	2,50	1,27			Rund		Samolikt en grop. Ej avgränsad i SÖ. Försvinner in i schaktväggen. Ståva stora stenar (0,6x0,4 m och 0,4x0,3 m) samt några knytnävestora stenar i ytan.
nedgrävning	116		21	1,94	1,67			Oregelbunden		Oregelbunden nedgrävning som saknar kol i ytan. Sannolikt ett stenlyft från borttagande av ett stenblock.
stolphål	117		10	0,55	0,48		0,23	Rundad	Plan	Fyllning med ensaka kol och bränd lera. Fynd av en malstenslöpare.
hård	118		10	2,00	1,43			Rund		Ej avgränsad i N delen, men sannolikt är härden rund. Mycket kol och skörbränd sten. Rödbränd i kanterna.
dike	500		4		0,60					Recent dike.
dike	501		6		0,60					Recent dike.
dike	502		12		0,60					Recent dike.
röjningsröse	503	odlingsröse				5,50				Röset ligger inne i ett större buskage.
röjningsröse	505	odlingsröse		4,50	4,00		1,00			Röjningsröse med en hel del sprängsten mot åtminstone en markfäst sten.

BILAGA 2. SCHAKTBESKRIVNING

Klass	Nr	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Area	Beskrivning
schakt	1	schakt utan indikation	22,00	1,40	0,45	32,70	
schakt	2	schakt utan indikation	23,00	1,40	0,45	33,72	
schakt	3	schakt utan indikation	25,00	1,40	0,60	39,69	
schakt	4	schakt utan indikation	28,00	1,40	0,40	44,47	
schakt	5	schakt utan indikation	13,00	1,40	0,35	17,44	
schakt	6	schakt utan indikation	16,00	1,40	0,55	23,91	
schakt	7	schakt utan indikation	21,00	1,40	0,45	30,98	
schakt	8	schakt utan indikation	22,50	1,40	0,35	33,15	
schakt	9	schakt utan indikation	16,00	1,40	0,35	23,14	
schakt	10	schakt med indikation	24,00	1,40	0,30	38,24	
schakt	11	schakt utan indikation	15,00	1,40	0,40	21,96	
schakt	12	schakt utan indikation	23,00	1,40	0,40	31,91	
schakt	13	schakt utan indikation	23,00	1,40	0,30	31,06	
schakt	14	schakt utan indikation	12,00	2,70	0,30	31,80	
schakt	15	schakt med indikation	13,50	5,00	0,20	68,90	
schakt	16	schakt utan indikation	20,00	1,40	0,40	31,23	
schakt	17	schakt utan indikation	15,00	1,40	0,30	20,45	
schakt	18	schakt med indikation	31,00	1,40	0,25	59,08	
schakt	19	schakt med indikation	20,00		0,30	51,28	
schakt	20	schakt med indikation	16,00	1,40	0,25	29,86	
schakt	21	schakt med indikation	17,00	1,40	0,40	29,46	
schakt	22	schakt utan indikation	13,00	1,40	0,35	19,24	

BILAGA 3. FYNDFÖRTECKNING

Artefakt	Typ	Anl.nr	Fyndnr	Antal	Antal fragment	Vikt, g	Diameter, mm
keramik	yngre rödgods	101	101:83:1	1	1	0,60	
keramik	äldre svartgods	110	110:289:1	1	3	6,50	
malstenslöpare		117	117:452:1	1		700,00	740,00

BILAGA 4. METALLDETEKTERING

FRÉDÉRIC ELFVER

ARBETSINSATS & TEKNISK UTRUSTNING

Metalldetekteringen genomfördes under en arbetsdag av en arkeolog. Utrustningen som användes var av fabrikat Minelab, modell Safari (inköpt 2012/2013). Tilltransport skedde tillsammans med Peter Sillén, Arkeologikonsult. Tidsåtgången blev sammanlagt 8 arbetstimmar enligt följande: 2014-12-17: 08:00-16:00.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Detekteringen genomfördes i huvudsak genom att åkermarken undersöktes i sökstråk med ett par meters lucka. Vid indikation på metall avsöktes närområdet mer i detalj, företrädesvis i sökrutor om ca 3 ggr 3 meter. Utöver söktstråken avsöktes områdena även medelst slumpvisa sökrutor, t.ex. vid förhöjningar i terrängen.

Detekteringen skedde såväl med som utan diskriminering av järn. I områden med särskilt mycket recenta föremål, såsom kapsyler och spikar, användes en högre grad av diskriminering.

UNDERSÖKTA OMRÅDEN

Totalt undersöktes ett område (se figur 1). Området närmast gravfältet (markerat med blå linje på

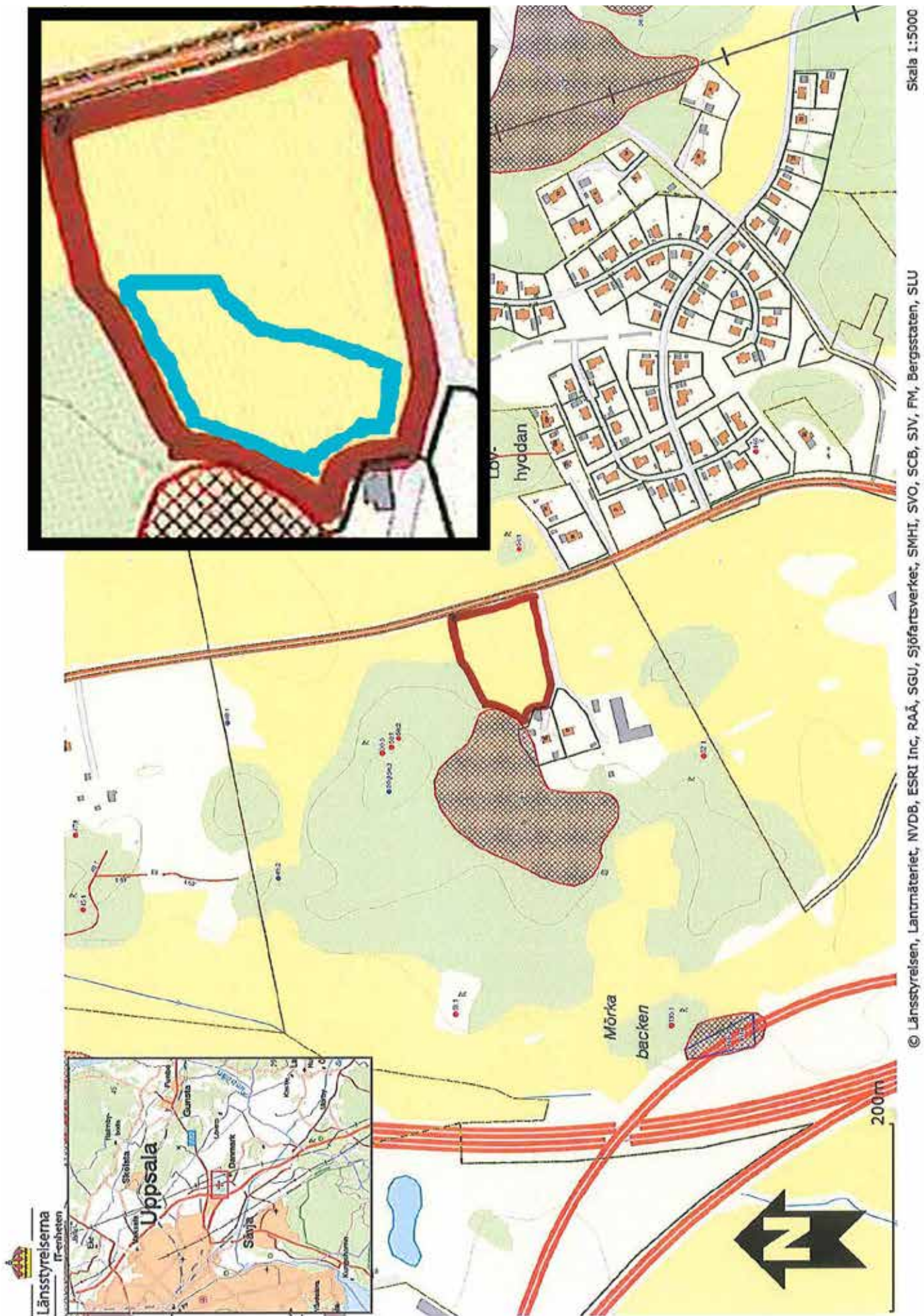
bifogad karta) avsöktes inledningsvis i 3-4 stycken sökstråk (2 meters lucka) längs med skogskanten. Därefter avsöktes samma område diagonalt med sökstråk. Områdets östra del mot vägen undersöktes med betydligt färre och glesare sökstråk. I två av schakten användes metalldetektor för att avgöra om metallutslag fanns under plogdjup, vilket ej var fallet. Något fler metallutslag kunde konstateras i områdets västra del, jämfört med dess östra, lägre belägna, del.

FYND

Inga fynd tillvaratogs vid undersökningen. Allt uppgrävt material, drygt 2,5-3 kilo recenta föremål (spik, patronhylsor, hästkosöm, yxhuvud m.m.), överlämnades till Arkeologikonsult.

MARK- OCH VÄDERFÖRHÅLLANDEN

Undersökningsområdet har en markbeskaffenhet bestående av lättavsökt åkermark samt gräsbevuxna stycken gränsande mot skog och väg. Under undersökningsdagen var väderförhållandena tämligen goda för årstiden och med ringa nederbörd (snö under förmiddagen).

Figur 1. Undersökningsområdet markerat på Fastighetskartan.

Rapporter från Arkeologikonsult 2015:2867